

*М. Мандзюк,
студентка V курсу
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ

Сучасний український соціум характеризується високим рівнем злочинності та застосуванням інституту позбавлення волі як засобу боротьби з нею. Як правило, саме кару вважають єдиною метою покарання, залишаючи поза увагою не менш важливі – виправлення і ресоціалізацію засудженого, сутність якої залишається незрозумілою, як і питання про її можливість. Зазначене зумовлено тим, що дослідники переважно обирають вузькі питання, пов'язані з ресоціалізацією окремих категорій засуджених осіб (неповнолітніх, жінок), або обмежуються занадто узагальненим підходом щодо визначення юридичного змісту поняття «ресоціалізація». У зв'язку з цим пропонуємо розглянути явище ресоціалізації у кримінально-виконавчому праві.

Перед тим, як навести визначення поняття ресоціалізації, вважаємо необхідним звернутися до поняття соціалізації. Соціалізація передбачає процес входження індивіда в соціальне середовище, оволодіння ним уміннями і навичками практичної і теоретичної діяльності, перетворення реально існуючих відносин на формування якостей особистості. Це багатогранний процес засвоєння досвіду суспільного життя та забезпечення співіснування людей.

Але під час позбавлення волі засудженого, його ізоляції від суспільства відбувається деформація як його свідомості, так і засвоєних цінностей. Це призводить до певної міри соціальної деградації: засуджений починає неправильно оцінювати власну поведінку і вчинки інших людей, у нього формується пасивна життєва позиція та залежність від інших у вирішенні власних проблем і, як наслідок, він неадекватно діє, втрачаючи соціальні навички.

У зв'язку з цим виникає необхідність ресоціалізації засудженого, що означає «повторне засвоєння культури людських стосунків, формування певних соціальних норм, ролей і функцій, надбання умінь і навичок, необхідних для їх успішної реалізації» [1, с. 237]. Це, по суті, перебудова особистості у зв'язку зі зміною обставин.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 КВК України ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві.

Зазначимо, що необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого. З цього приводу важливим було прийняття 05.02.2015 р. окремого Закону «Про пробацію», норми якого спрямовані на виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень. Але передумовою і основою для виправлення і ресоціалізації є проведення соціально-виховної роботи з засудженими, яка спрямована на зміну його зовнішньої складової мотивації [2, с. 142].

Крім того, існують дільниці ресоціалізації, куди за результатами медичного обстеження та роботи психолога певна категорія засуджених може бути розподілена. Зокрема, у дільниці ресоціалізації тримаються засуджені, які направлені з дільниці карантину, діагностики і розподілу, які не виявили стійкої схильності до порушення встановленого порядку відбування покарання (режиму), а також переведені з інших дільниць. Фактично це місце, де тримається більша частина засуджених. В залежності від поведінки засудженого можуть перевести з дільниці ресоціалізації або до дільниці соціальної реабілітації – за умови позитивної характеристики, або до дільниці посиленого контролю – якщо буде визначено відсутність готовності до «самокерованої соціально-правомірної поведінки». При цьому до дільниці посиленого контролю за вказаної умови засудженого можуть перевести не лише з дільниці ресоціалізації, а й з дільниці соціальної реабілітації. Засуджені, які тримаються в дільниці ресоціалізації, розподіляються по відділеннях соціально-психологічної служби і розміщуються в жилих приміщеннях з локальним сумісним проживанням членів відділення. Відділення соціально-психологічної служби – це основна організаційна ланка у структурі дільниці ресоціалізації та установи виконання покарань у цілому.

На жаль, в сучасних умовах не існує чіткої процедури та критеріїв оцінки виправлення засуджених, але практика свідчить, що результати ресоціалізації є невтішними. Зокрема, кожен четвертий засуджений має три і більше судимостей. Причому «понад 25 % звільнених з місць позбавлення волі новий злочин вчиняють протягом перших шести місяців, майже 45 % – протягом першого року, дві третини повертаються до місця позбавлення волі протягом двох років, а 80 % – п'яти» [3, с. 325]. Наведені статистичні дані доводять неефективність роботи державних органів. Хоча саме від їх результативної роботи, спрямованої на ресоціалізацію і виправлення засуджених, залежить превенція майбутніх злочинів.

Отже, проблема ресоціалізації осіб, які відбули покарання, та їх підготовка до звільнення є актуальною і важливою. Держава і суспільство повинні бути зацікавлені у виправленні особи, яка вчинила злочин і має повернутися до суспільства законослухняним громадянином. Вважаємо необхідним створити реально діючий комплекс заходів державної підтримки та допомоги даній категорії осіб з метою сприяння цим особам у створенні житлово-побутових умов, працевлаштуванні і запобігання впливу криміногенних факторів.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Царькова О. В. Ресоціалізація засуджених як один з важливих напрямів профілактики рецидивної злочинності / О. В. Царькова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 43 (2). – С. 235–242.
2. Яковець І. С. Виправлення засуджених через застосування кримінальних покарань: реалії та перспективи / І. С. Яковець, К. А. Автухов, О. В. Таволжанський // Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : [монографія]. – Миколаїв : Іліон, 2016. – С. 126–162.
3. Профілактика злочинів: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі. – Київ : Атіка, 2011. – 720 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.